

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 32/08-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 31. januára 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. M., Taliansko, zastúpeného advokátkou JUDr. D. H., B., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 3 ods. 2, čl. 4, čl. 9 ods. 1 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 CoP 12/07-300 z 11. apríla 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. mája 2007 doručená sťažnosť M. M., Taliansko (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. H., B., vo veci namietaného porušenia čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1

a čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 3 ods. 2, čl. 4, čl. 9 ods. 1 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom a uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15 CoP 12/07-300 z 11. apríla 2007.

Z obsahu sťažnosti vyplýva:

«Sťažovateľ som taliansky štátny občan. V roku 1993 som sa v Nemecku počas svojho pracovného pobytu zoznámil s Ing. B. O. Po dvoch rokoch spolužitia vo Z. sa nám (...) narodil syn M., ktorý má taliansku a slovenskú štátnu príslušnosť. Naše vzájomné vzťahy s matkou maloletého sa začali postupne zhoršovať a v roku 2001 vyústili zo strany matky do nášho rozchodu napriek mojej snahe zachovať spoločnú rodinu. S matkou maloletého sme navzájom uzavreli ústnu dohodu, že syn bude naďalej bývať s matkou s tým, že budem mať právo syna pravidelne a často navštevovať. Kvôli môjmu synovi som sa rozhodol ostať žiť na Slovensku a našiel som si bývanie v blízkosti bydliska môjho syna a jeho matky.

V lete roku 2006 počas našej dovolenky v Taliansku môj syn vyslovil želanie, že chce zostať žiť so mnou v Taliansku. Ako mi uviedol, toto rozhodnutie urobil v náväznosti na to, že sa mal proti svojej vôli s matkou a jej novým priateľom, za ktorého sa mala jeho matka v auguste 2006 vydať, odsťahovať zo Z. do obce S., pár kilometrov od ukrajinskej hranice. Počas dlhého rozhovoru na túto tému bol veľmi rozrušený a nemal som dôvod jeho vyjadrenie brať na ľahkú váhu. Vyjadril sa, že si radšej vezme život, akoby mal „žiť taký život“. (...)

Môj syn bol medzičasom v novembri 2006 na základe rozhodnutia Súdu pre maloletých v Benátkach o nariadení návratu maloletého na Slovensko navrátený na Slovensko napriek tomu, že sa pri prvom pokuse o výkon tohto rozhodnutia pokúsil o útek. (...)

Svoje právo zveriť maloletého syna do mojej starostlivosti som následne uplatnil aj na Okresnom súde vo Zvolene návrhom zo dňa 10. 11. 2006 k č. k. 5P 427/2006, ktorým som žiadal zveriť môjho maloletého syna M. M., (...) do mojej výchovy s tým, že matka maloletého je povinná platiť na výživu dieťaťa mesačne 1.000,- Sk a to vždy do 15. dňa toho ktorého mesiaca vopred k mojím rukám. (...)

Zdôrazňujem, že môjho syna mi je umožnené vidieť zo strany jeho matky cca jeden víkend v mesiaci a to dve hodiny spravidla v sobotu a dve hodiny v nedeľu, pričom mi je tak umožnené učiť len v mieste jeho trvalého bydliska v uzavretej miestnosti detskej izby, v ktorej sa po celý čas mojej návštevy nachádza matka maloletého a v niektorých prípadoch aj jej už terajší manžel. Za takejto situácie je veľmi ťažké komunikovať so synom uvoľnene a prirodzene. Môj syn je v prítomnosti svojej matky veľmi napätý, vystresovaný, odmieta akúkoľvek rozsiahlejšiu komunikáciu, podľa môjho názoru má obavu povedať pred matkou niečo, kvôli čomu by mu ona neskôr robila výčitky. Atmosféra a podmienky vytvorené matkou maloletého, za ktorých sa môžeme so synom vidieť sú neľudské, diskriminujúce a ponižujúce. (...)

Vzhľadom na opísaný stav ohľadne môjho styku so synom, ktorý stále pretrváva v nezmenenej podobe do dnešného dňa, podal som na Okresný súd vo Zvolene návrh na nariadenie predbežného opatrenia zo dňa 19. 02. 2007, ktorým som sa domáhal úpravy styku s mojím synom počas jarných prázdnin mimo miesta jeho trvalého pobytu na adrese v Taliansku (...) v čase od 9,30 hod. dňa 24. 02. 2007 do 20,00 hod. dňa 04. 03. 2007. Okresný súd môj návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol uznesením zo dňa 21. 02. 2007, č. k. 5 P 427/2006-247 (príloha C). Proti uvedenému uzneseniu som podal odvolanie zo dňa 12. 03. 2007, ktorým som sa domáhal, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa zmenil tak, že môjmu návrhu vyhovie s tou zmenou, že namiesto časti petitu: „v čase od 9,30 hod. dňa 24. 02. 2007 do 20,00 hod. dňa 04. 03. 2007“ vyhovie v rozsahu náhradných termínov: „v čase od 15,00 hod. dňa 05. 04. 2007 do 20,00 hod. dňa 09. 04. 2007“. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením 15 CoP 12/07-300 zo dňa 11. 04. 2007 (príloha B) moje odvolanie zo dňa 12. 03. 2007 odmietol s odôvodnením, že nastali v prejednávanej veci podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 218 ods. 1 písm. e) O. s. p., podľa ktorého odvolací súd odmietne odvolanie, ak rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak. (...)

Tvrdím, že rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 15 CoP 12/07-300 zo dňa 11. 04. 2007, ktoré bolo mojej právnej zástupkyňi doručené dňa 20. 04. 2007, boli porušené moje základné ľudské práva a slobody zakotvené v čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, v čl. 6 ods. 1, a čl. 8 ods. 1, čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 3 ods. 2, čl. 4, čl. 9 ods. 1,

čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. (...)

V prvom rade poukazujem na porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorých ustanovení má každý právo na to, aby bola jeho vec verejne prerokovaná bez zbytočných prietáhov v primeranej lehote.

Krajský súd v Banskej Bystrici vyššie označeným uznesením moje odvolanie odmietol s odôvodnením, že nastali v prejednávanej veci podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 218 ods. 1 písm. e) O. s. p., podľa ktorého odvolací súd odmietne odvolanie, ak rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že podľa § 211 O. s. p. bol odvolací súd povinný po predložení veci doručiť odvolanie otca proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa ostatným účastníkom konania s výzvou na vyjadrenie, ak to považujú za potrebné. Odvolací súd bol tiež povinný vyčkať na uplynutie 10 dňovej lehoty v zmysle uvedeného ustanovenia pre možnosť vyjadrenia sa účastníkov konania k odvolaniu otca. Koniec 10 dňovej lehoty pripadol na 05. 04. 2007, pričom od 06. 04. - 09. 04. nasledovali veľkonočné sviatky, počas ktorých odvolací súd nemohol rozhodnúť. Z uvedeného dôvodu v čase rozhodovania krajského súdu o odvolaní otca už uplynula doba požadovaného náhradného termínu počas veľkonočných sviatkov, t. j. v čase od 05. 04. 2007 do 09. 04. 2007, počas ktorej žiadal otec upraviť jeho styk s dieťaťom predbežným opatrením. Oznamujem, že vyjadrenie matky maloletého k môjmu odvolaniu bolo krajskému súdu faxované dňa 02. 04. 2007 a písomne doručené dňa 03. 04. 2007.

Tvrdím, že krajskému súdu nič nebránilo v tom, aby o mojom odvolaní rozhodol ešte v čase pred uplynutím doby požadovaného náhradného termínu počas veľkonočných sviatkov, t. j. v čase pred 05. 04. 2007 - 09. 04. 2007. Rovnako tvrdím, že krajský súd mal podľa môjho názoru rozhodnúť podľa § 75 ods. 4 O. s. p. v spojitosti s § 76 ods. 1 písm. b) O. s. p. najneskôr do 7 dní od doručenia odvolania, keďže v danom prípade išlo o zverenie dieťaťa do starostlivosti druhého z rodičov. (...)

Základom mojej sťažnosti je zároveň porušenie môjho práva na ochranu rodičovstva a môjho práva rodiča na starostlivosť o moje dieťa a jeho výchovu, ktoré sú zakotvené v čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy SR. Napriek tomu, že môj syn nie je do dnešného dňa zverený žiadnym súdnym rozhodnutím do starostlivosti žiadneho z rodičov, moje právo

na starostlivosť o moje dieťa a jeho výchovu mi je odopreté. Matka maloletého mi nielenže neumožňuje bežný styk s mojím synom, ktorý by mi umožnil podieľať sa na jeho výchove, ale toto moje právo mi odopiera aj počas sviatkov a prázdnin. (...) Naviac mi matka maloletého odmieta poskytnúť informáciu, kde sa môj syn nachádza v prípade, že sa počas prázdnin a sviatkov zdržiava mimo svojho trvalého bydliska. Práve z uvedeného dôvodu som sa domáhal na súde svojho práva zveriť maloletého syna do mojej starostlivosti počas jarných prázdnin a následne počas náhradného termínu veľkonočných sviatkov.

Vzhľadom na opísaný stav mám za to, že vyššie označeným rozhodnutím krajského súdu došlo k hrubému porušeniu môjho práva rodiča, ktoré je zakotvené v čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy SR.

Judikatúra ústavného súdu ustálila, že predbežná úprava otázok výchovy (starostlivosti) maloletých detí počas súdneho konania môže s ohľadom na konkrétne okolnosti veci, najmä záujem maloletých detí, vyžadovať aj predbežnú úpravu styku rodiča s tým maloletým dieťaťom, ktoré nemá vo výchove (starostlivosti). Vyplýva to z toho, že byť spolu je základný prvok rodinného života, aj keď sa vzťahy medzi rodičmi prerušili, a že opatrenia súdu, ktoré im v tom bránia, sú zásahom do práva chráneného napr. čl. 19 ods. 2 Ústavy SR a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (mutatis mutandis napr. I. ÚS 22/01, ďalej napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva Elscholz v. Nemecko z 13. júla 2000).

Porušenie práva na ochranu rodičovstva a môjho práva rodiča na starostlivosť o moje dieťa a jeho výchovu a práva na súkromný a rodinný život namietam aj v spojitosti ustanovením čl. 12 ods. 1 ústavy zakotvujúcim rovnosť v právach a v spojitosti s ustanovením čl. 12 ods. 2 ústavy zakazujúcim diskrimináciu. Skutočnosť, že matke maloletého je umožnený výkon rodičovských práv a povinností a že má nášho syna vo svojej starostlivosti bez toho, aby som ja mal poskytnutú zo strany súdu ochranu výkonu svojich rodičovských práv a povinností čo i len počas prázdnin alebo sviatkov vnímam ako diskrimináciu mojich základných práv a slobôd vo vzťahu ku mne ako otcovi, t. j. mužovi a zároveň cudziemu štátnemu príslušníkovi a ako porušenie zásady rovnosti v právach.

Návrh na začatie konania o zverenie maloletého do starostlivosti jedného z rodičov bol na Okresnom súde vo Zvolene podaný dňa 02. 08. 2006. (...) Vzhľadom na to, že právoplatné skončenie konania vo veci zverenia maloletého do starostlivosti jedného

z rodičov nemožno z objektívnych dôvodov v krátkej dobe očakávať, s odkazom na ustanovenie § 35 Zákona o rodine som sa domáhal ochrany svojho práva na neustrannom a nezávislom súde, ktorým mi ale požadovaná ochrana mojich práv poskytnutá nebola. Podľa môjho názoru tým bolo porušené moje právo na súdnu a inú právnu ochranu zakotvené v § 46 ods. 1 ústavy.

Ustanovenie čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...) Vzhľadom na výsledok mojej snahy domôcť sa ochrany mojich práv na nezávislom a neustrannom súde mám za to, že vyššie citovaným rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici bolo uvedené ustanovenie medzinárodného dohovoru porušené.

Tvrdím, že označeným rozhodnutím krajského súdu bol vytvorený stav, kedy sa pri zabezpečení ochrany a starostlivosti môjmu synovi nebral ohľad na moje práva a povinnosti rodiča, čím podľa môjho názoru došlo k porušeniu čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa. Zároveň tým došlo k porušeniu čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa ,

Súčasne sa domnievam, že označeným rozhodnutím krajského súdu bol vytvorený stav, kedy je môj maloletý syn odo mňa oddelený proti mojej vôli napriek tomu, že na to nie sú splnené podmienky upravené v čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, čím zároveň došlo k porušeniu uvedeného ustanovenia.

Čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa (...) Fakt, že matke maloletého je umožnený výkon rodičovských práv a povinností bez obmedzenia a že matka maloletého má nášho syna vo svojej starostlivosti bez toho, aby som ja mal poskytnutú zo strany súdu ochranu výkonu svojich rodičovských práv a povinností je dôkazom toho, že zásada uvedená v predchádzajúcom odseku je porušená.

Domnievam sa, že neupravenie môjho osobného styku s mojím synom spočívajúce v zverení maloletého do mojej starostlivosti počas jarných prázdnin, resp. v požadovanom náhradnom termíne veľkonočných sviatkov založil stav odmietnutia ochrany oprávnených práv a záujmov mňa ako sťažovateľa, teda ku denegatio iustitiae. Tvrdím, že sa tým vytvoril faktický stav zákazu styku bez toho, že by na to boli splnené zákonné podmienky. (...)»

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„1)Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 15 CoP 12/07-300 zo dňa 11. 04.

2007, ktorým bolo odmietnuté odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu, ktorým bol jeho návrh na zverenie jeho maloletého syna do jeho starostlivosti počas jarných prázdnin, porušil základné ľudské práva a slobody sťažovateľa vyplývajúce z čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 19 ods. 2, čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1, čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1, čl. 8 ods. 1, čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 3 ods. 2, čl. 4, čl. 9 ods. 1, čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

2) Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 100.000,- Sk (slovom jedenstotisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd Banská Bystrica povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3) Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia, ktoré je Krajský súd Banská Bystrica povinný mu vyplatiť na jeho účet do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Okrem uvedeného sťažovateľ žiadal:

„Sťažovateľ v súlade s pokynom predsedu Ústavného súdu SR o anonymizácii údajov publikovaných v rozhodnutiach Ústavného súdu SR z 09. 03. 2004 žiada, aby jeho meno a meno jeho právnej zástupkyne bolo nahradené iniciálkami mena.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané nikým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 344/06).

Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 2 ústavy základné práva a slobody sa zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické, či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie. Nikoho nemožno z týchto dôvodov poškodzovať, zvýhodňovať alebo znevýhodňovať.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 41 ods. 1 ústavy manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.

Podľa čl. 41 ods. 4 ústavy starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím na základe zákona.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 17 dohovoru nič v tomto dohovore sa nemôže vykladať tak, aby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akékoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameraných na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to dohovor ustanovuje.

Podľa čl. 3 ods. 2 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, sa zaväzujú zabezpečiť dieťaťu takú ochranu a starostlivosť, aká je nevyhnutná pre jeho blaho, pričom berú ohľad na práva a povinnosti jeho rodičov, zákonných zástupcov alebo iných jednotlivcov právne za neho zodpovedných a robia pre to všetky potrebné zákonodarné a správne opatrenia.

Podľa čl. 4 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, urobia všetky potrebné opatrenia na vykonávanie práv uznaných týmto Dohovorom.

Podľa čl. 9 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli, ibaže príslušné úrady na základe súdneho rozhodnutia a v súlade s platným právom a v príslušnom konaní určia, že také oddelenie je potrebné v záujme dieťaťa. Také určenie môže byť nevyhnutné v niektorom konkrétnom prípade, napríklad, ak ide o zneužívanie alebo zanedbávanie dieťaťa rodičmi alebo ak rodičia žijú oddelene a treba rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa.

Podľa čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, vynaložia všetko úsilie na to, aby sa uznala zásada, že obaja rodičia majú spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Rodičia alebo v zodpovedajúcich prípadoch zákonní zástupcovia, majú prvotnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Základným zmyslom ich starostlivosti musí pritom byť záujem dieťaťa.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že 20. februára 2007 bol Okresnému súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) doručený návrh sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia týkajúceho sa úpravy styku s maloletým synom mimo miesta jeho trvalého bydliska v Taliansku v čase od 9.30 h 24. februára 2007 do 20.00 h 4. marca 2007. O návrhu rozhodol okresný súd uznesením č. k. 5 P 427/2006-247 z 21. februára 2007 tak, že ho zamietol okrem iného aj s odôvodnením: *„Ako mal súd preukázané z obsahu spisu a listinných dôkazov, otec sa v minulosti už dopustil rodičovského únosu a neoprávnene zadržieval maloletého na území Talianska, pričom dieťa odmietal dobrovoľne vrátiť matke na Slovensko a o návrate dieťaťa musel rozhodnúť až Súd pre maloletých v Benátkach. (...) Zároveň mal súd za to, že vydanie predbežného opatrenia za daného stavu nie je naliehavé, nakoľko z obsahu spisu nevyplýva a ani otec to v návrhu neuvádza, že by mu matka bránila sa stretávať s maloletým, a preto nič nebráni otcovi, aby po dohode s matkou strávil s maloletým jarné prázdniny aj na Slovensku“.*

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré bolo okresnému súdu doručené 14. marca 2007. Vzhľadom na to, že v čase podania odvolania už uplynula doba, počas ktorej sťažovateľ žiadal, aby okresný súd predbežným opatrením upravil styk s jeho maloletým synom, v odvolaní žiadal, aby tento styk bol upravený v inom termíne, teda od 15.00 h 5. apríla 2007 do 20.00 h 9. apríla 2007.

O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením č. k. 15 CoP 12/07-300 z 11. apríla 2007 tak, že ho odmietol. V rámci rozhodovania krajský súd vychádzal z obsahu napadnutého uznesenia súdu prvého stupňa, argumentov sťažovateľa obsiahnutých v odvolaní, ako aj z vyjadrenia matky maloletého k odvolaniu.

Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu vyplýva:

«Krajský súd podľa § 211 ods. 1 O. s. p. po predložení veci odvolaciemu súdu doručil odvolanie otca ostatným účastníkom konania s výzvou, aby sa v lehote do 10 dní od doručenia výzvy k odvolaniu vyjadrili, ak to považujú za potrebné. (...)

Krajský súd prejednal vec podľa ust. § 212 ods. 1 O. s. p. a odvolanie otca odmietol podľa ust. § 218 ods. 1 písm. e) O. s. p. z týchto dôvodov. (...)

Otec maloletého M. návrhom zo dňa 19. 02. 2007, ktorý došiel na okresný súd 20. 02. 2007, žiadal predbežným opatrením upraviť jeho styk s dieťaťom mimo miesta jeho trvalého pobytu a to na adrese v Taliansku (...) v čase od 9.30 hod. dňa 24. 02. 2007 do 20. 00 hod. dňa 04. 03. 2007 (...) Okresný súd napadnuté uznesenie o návrhu na vydanie predbežného opatrenia vydal dňa 21. 02. 2007. Prvostupňové uznesenie otec maloletého napadol odvolaním zo dňa 12. 03. 2007, ktoré došlo na okresný súd 14. 03. 2007. Je zrejme, že už v čase podania odvolania otcom uplynula doba, počas ktorej mal byť predbežným opatrením upravený styk otca s maloletým dieťaťom. Zrejme z tohto dôvodu otec žiadal, aby odvolací súd upravil jeho styk s dieťaťom v inom termíne a to v čase od 05. 04. 2007 od 15.00 hod. do 09. 04. 2007 do 20.00 hod. Podľa § 211 ods. 1 O. s. p. bol odvolací súd povinný po predložení veci doručiť odvolanie otca proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa ostatným účastníkom konania s výzvou na vyjadrenie, ak to považujú za potrebné. Odvolací súd bol tiež povinný vyčkať na uplynutie 10 dňovej lehoty v zmysle uvedeného ustanovenia pre možnosť vyjadrenia sa účastníkov konania k odvolaniu otca. Odvolanie otca maloletého

dieťaťa bolo doručené matke (k rukám jej splnomocneného právneho zástupcu) a kolíznemu opatrovníkovi maloletého dňa 26. 03. 2007. Koniec 10 dňovej lehoty pripadol na 05. 04. 2007. Potom v dňoch 06. 04. 2007 až 09. 04. 2007 nasledovali veľkonočné sviatky, počas ktorých odvolací súd vo veci rozhodnúť nemohol. V čase rozhodovania krajského súdu o odvolaní otca už uplynula doba jarných prázdnin pre maloletého (24. 02. 2007 - 04. 03. 2007), počas ktorej žiadal otec návrhom z 19. 02. 2007 upraviť jeho styk s dieťaťom predbežným opatrením. Uplynula i doba (05. 04. 2007 - 09. 04. 2007), počas ktorej žiadal otec v odvolaní upraviť styk „v náhradnom termíne“.

Podľa názoru krajského súdu nastali v prejednávanej veci podmienky pre aplikáciu ustanovenia § 218 ods. 1 písm. e) O. s. p., podľa ktorého odvolací súd odmietne odvolanie, ak rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak.

Z charakteru predbežných opatrení podľa § 74 a nasl. O. s. p., § 102 O. s. p. vyplýva, že dočasná úprava sa nemôže vzťahovať na dobu minulú, ale môže smerovať len do budúcnosti. Táto požiadavka musí byť splnená aj pri rozhodovaní súdu o úprave styku rodiča s maloletým dieťaťom predbežným opatrením. Keďže doba, počas ktorej otec žiadal predbežným opatrením upraviť jeho styk s malol. M. už do rozhodnutia odvolacieho súdu uplynula, stalo sa bezpredmetným rozhodovanie súdu o úprave styku otca s dieťaťom do minulosti. Rozhodnutie súdu prvého stupňa na základe uvedenej situácie pre uplynutie času pre bezpredmetnosť zaniklo inak, a preto odvolací súd podľa vyššie citovaného ustanovenia odvolanie otca odmietol.»

Podstatou sťažovateľovej námietky spočívajúcej v porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným uznesením krajského súdu bolo tvrdenie, že konanie o zverenie maloletého do starostlivosti jedného z rodičov nie je dosiaľ právoplatne skončené, a preto sa návrhom na vydanie predbežného opatrenia domáhal dočasnej ochrany svojich práv na nezávislom a nestrannom súde, ale podľa jeho názoru mu táto ochrana poskytnutá nebola.

Ústavný súd v rámci doterajšej rozhodovacej činnosti uviedol, že čl. 46 ods. 1 ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“

do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až 50). Zároveň podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o tejto ochrane ustanoví zákon, resp. v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy je možné domáhať sa práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (obdobne napr. I. ÚS 56/01, I. ÚS 136/06, III. ÚS 198/07).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd konštatuje, že v rámci odvolacieho konania krajský súd v súlade s § 218 ods. 1 písm. e) Občianskeho súdneho poriadku odvolanie odmietol, pretože podľa jeho názoru rozhodnutie napadnuté odvolaním zaniklo inak. V tejto súvislosti mal odvolací súd na mysli skutočnosť, že bolo irelevantné rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorým návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol, keďže v čase rozhodovania na odvolacom súde už uplynula lehota, počas ktorej sťažovateľ žiadal upraviť styk s maloletým synom. Svoj právny názor odôvodnil charakterom predbežných opatrení s poukázaním na ustanovenia § 74 a nasl. a § 102 Občianskeho súdneho poriadku, keď konštatoval, že dočasná úprava právnych pomerov môže byť súdnym rozhodnutím upravená len do budúcnosti, a teda sa nemôže vzťahovať na dobu minulú.

Ústavný súd konštatuje, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Ústavný súd s prihliadnutím na uvedené a vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy označeným uznesením krajského súdu konštatuje, že úvahy krajského súdu vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne. Ústavný súd teda zastáva názor, že namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, a nie sú pochybnosti ani o jeho

odôvodnení. Po preskúmaní spôsobu a rozsahu odôvodnenia tohto rozhodnutia a s ohľadom na dôvody, ktoré sťažovateľ uviedol v predmetnej sťažnosti, ústavný súd nezistil taký jeho výklad a aplikáciu Občianskeho súdneho poriadku, ktoré by mohli vyvolať účinky nezlučiteľné s uvedeným článkom ústavy. Ústavný súd je teda toho názoru, že uznesenie krajského súdu ako výsledok rozhodovacej činnosti sa neprieči účelu a zmyslu aplikovaných právnych predpisov a ani neznamená porušenie zásad spravodlivého procesu. V okolnostiach daného prípadu, a to hlavne vo vzťahu k výsledku, ktorý sťažovateľ od rozhodnutia očakával, ako aj vo vzťahu k rešpektovaniu práv ostatných účastníkov konania, ktorí mali právo vyjadriť sa k odvolaniu, sa argument krajského súdu o nemožnosti skoršieho rozhodovania z dôvodu veľkonočných sviatkov, s ktorým sa ústavný súd nestotožnil, javí byť irelevantný. Ak mal sťažovateľ na mysli výhrady voči rýchlosti rozhodovania krajského súdu, ktorá sa odzrkadlila v samotnom rozhodnutí, tieto vzhľadom na svoj charakter a spôsob uplatnenia v sťažnosti boli posúdené z hľadiska možného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

Ústavný súd zároveň zastáva názor, že podstatou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je nárok subjektu tohto práva, aby všeobecný súd rozhodol v súlade s jeho názormi a očakávaniami. Účelom tohto práva je garancia, že súdne konanie, ako aj verdikt súdu budú spĺňať parametre zákonnosti procesu a rozhodnutia tak, ako to vyžadujú všeobecne záväzné právne predpisy vzťahujúce sa na ten - ktorý prípad. Navyše, pri rozhodovaní o predbežnom opatrení ide o poskytnutie dočasnej ochrany, pretože až právoplatné rozhodnutie vo veci samej je konečným rozhodnutím (obdobne II. ÚS 141/04, IV. ÚS 291/07).

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľ namietal aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu rozhodujúceho o odvolaní proti prvostupňovému rozhodnutiu, ktorým bol návrh na vydanie predbežného opatrenia v konaní o starostlivosti maloletých zamietnutý.

V tejto súvislosti sťažovateľ argumentoval tým, že s prihliadnutím na okolnosti prípadu krajskému súdu nebránilo nič v tom, aby o jeho návrhu bolo právoplatne rozhodnuté ešte pred uplynutím lehoty, počas ktorej žiadal o úpravu styku s maloletým, o to viac aj z dôvodu, že Občiansky súdny priadok pre rozhodovanie v takýchto veciach stanovuje 7-dňovú lehotu.

Ústavný súd pri skúmaní tejto námietky nezistil, že by všeobecný súd konal svojvoľne a nedodrжал procesne stanovené lehoty. Všeobecný súd keď rozhodoval o tak závažných osobných pomeroch dieťaťa, nemohol konať bez náležitého dokazovania.

V tejto časti námietka, pokiaľ ide o dodržovanie procesných lehôt, je nedôvodná, pretože ústavný súd takéto pochybenia nezistil.

V namietanom prípade bolo uznesenie krajského súdu č. k. 15 CoP 12/07-300 z 11. apríla 2007 doručené právnej zástupkyňi sťažovateľa 20. apríla 2007. Týmto sa sťažovateľ dozvedel, ako krajský súd s jeho odvolaním proti prvostupňovému rozhodnutiu naložil. Predmetná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 25. mája 2007, teda v čase, keď porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru už netrvalo. Toto zistenie bolo podkladom na záver ústavného súdu o tom, že sťažnosť sťažovateľa je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru označeným uznesením krajského súdu. Ústavný súd už na predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že sťažnosť v tejto časti je potrebné odmietnuť pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Domáhať sa ochrany základných práv podľa čl. 41 ods. 1 až 5 ústavy je možné len v medziach zákona, ktorý tieto ustanovenie vykonáva (čl. 51 ods. 1 ústavy). Ústavný súd vo svojej judikatúre uviedol, že základným zákonným predpisom, ktorý zásadným spôsobom upravuje otázky manželstva, rodičovstva a rodiny je zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len

„zákon o rodine“), a preto je možné domáhať sa týchto práv v rozsahu, ktorý garantuje uvedený právny predpis. Zákon o rodine v intenciách svojich zásad v jednotlivých ustanoveniach chráni manželstvo ako základ rodiny a prostredie pre riadnu výchovu detí a poskytuje ochranu rodine, ktorú rešpektuje ako základný článok spoločnosti (III. ÚS 83/02, II. ÚS 131/07). Z príslušných ustanovení zákona o rodine nepochybne vyplýva, že dôraz je kladený predovšetkým na dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností. Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa (obdobne napr. IV. ÚS 291/07).

V rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva sa dosiaľ neustálila jednotná a všeobecná definícia pojmu rodinný život, ktorý je obsahovou súčasťou čl. 8 ods. 1 dohovoru. Jedným z prvoradých zmyslov rodinného života je však výchova detí, ktorá patrí do výkonu rodičovských práv. Pod tento výkon je potrebné zaradiť aj problematiku zverenia dieťaťa do výchovy jedného z rodičov a úpravy a výkonu styku s ním. Vzhľadom na účel práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru možno konštatáciu vo vzťahu k nemu vyslovenú aplikovať aj pri posudzovaní základného práva podľa čl. 19 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ spájal porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré videl v procesných pochybeniach, s porušeniami čl. 19 ods. 2 a čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy. Ústavný súd nezistil porušenie namietané sťažovateľom pokiaľ ide o čl. 46 ods. 1 ústavy; nezistil ani príčinnú súvislosť s namietaným porušením základných práv uvedených v čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 19 ods. 2 ústavy s čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd už viackrát vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že neúspech v konaní pred všeobecným súdom nemožno automaticky spájať s porušením základných práv a slobôd sťažovateľa, ktorý je účastníkom takéhoto konania.

Ústavný súd konštatuje, že čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy neobsahuje garanciu základného práva alebo slobody, pretože je súčasťou všeobecných ustanovení ako prvého oddielu druhej hlavy ústavy pojednávajúcej o základných právach a slobodách. S prihliadnutím

na uvedené ústavný súd konštatuje, že článok, ktorý nezakotvuje žiadne základné právo alebo slobodu, nemožno podaním sťažnosti podľa čl. 127 ústavy namietat' samostatne. Ústavný súd rozhoduje vždy o porušení konkrétneho základného práva alebo slobody zakotveného v druhej hlave ústavy, prípadne práva zaručeného medzinárodnými zmluvami o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Iné ustanovenie uvedených právnych aktov síce možno namietat', ale vždy len v spojení s namietaným porušením základného práva alebo slobody (obdobne napr. II. ÚS 167/04, III. ÚS 300/06). To isté možno konštatovať aj vo vzťahu k namietanému porušeniu práva podľa čl. 17 dohovoru.

Ústavný súd je v rámci konania o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy s poukazom na ustanovenie § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania, a preto pri namietanom porušení čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy vychádzal z formulácie, akú sťažovateľ predstrel v petite sťažnosti, aj keď v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia spomenul, že v spojitosti s namietaným porušením uvedených práv namieta aj daný článok ústavy.

Napokon preskúmaním a prerokovaním ostatnej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie práv podľa čl. 3 ods. 2, čl. 4, čl. 9 ods. 1 a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením krajského súdu č. k. 15 CoP 12/07-300 z 11. apríla 2007, ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť je aj v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obsahom pozitívneho záväzku štátu vo vzťahu k právam a slobodám občana je povinnosť podniknúť opatrenia na ochranu práv, ktoré v ústave priznal občanovi, ale súčasťou pozitívneho záväzku nie je povinnosť dosiahnuť výsledok, ktorý občan žiada od štátu (II. ÚS 8/96, I. ÚS 4/02, IV. ÚS 291/07).

Podstatou sťažovateľovho problému vo vzťahu k označeným právam Dohovoru o právach dieťaťa bolo jeho tvrdenie, že krajský súd namietaným uznesením v podstate nerešpektoval a nebral ohľad na výkon jeho rodičovských práv. Ústavný súd sa však nestotožnil s daným názorom sťažovateľa s poukazom na zistenie, že uvedeným rozhodnutím krajského súdu nedošlo k porušeniu zásad spravodlivého procesu, a tým

logicky ani k porušeniu týchto práv o to viac, že pri rozhodovaní všeobecných súdov o nariadení predbežného opatrenia nejde o definitívnu ochranu, aká pre sťažovateľa vyplýva z právoplatného rozhodnutia vo veci samej.

Osobitne je potrebné vyjadriť sa k tomu, že Dohovor o právach dieťaťa chráni základné práva a slobody zaručené maloletým deťom, pričom sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom nevystupuje ako zástupca svojho syna.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa ako celok odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami, ktoré v nej sťažovateľ nastolil.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2008